

Fragments de coses vulgars

LIBRES POESIA / 1 MARÇ, 2020

«La poesia clàssica és la poesia de la revolució.» Aquesta frase, que conclou el petit assaig sobre *La Paraula i la Cultura*, pertany al poeta rus Óssip Mandelstam (1891-1938) i posa de manifest un cert esgotament: el del simbolisme que, arribat al final de les seves possibilitats, ha de fer allò que avui ja diem un pas al costat i tornar a les fonts intemporals (Virgili, Horaci) per crear una nova forma d'expressió poètica. També Francesco Petrarca (1304-1374) havia cregut que la seva revolució, la de l'humanisme, començava per aquí, i no desitjava sinó que el seu llatí s'assemblés al de Tit Livi o Ciceró de la mateixa manera que un fill s'assembla al pare. Recreació, sí, sense còpia, sinó amb devota voluntat de filiació. Això va ser Petrarca i per aquest amor als pares de feia tretze segles se l'ha considerat, aquí i allà, com el primer poeta, o què diem poeta, com el mateix i primeríssim home modern. «Sovint sentim a dir: això és bo, però pertany al passat. Però jo dic: el passat encara no ha nascut. En realitat, encara no ha existit.» Mandelstam, encara. I una frase que Petrarca, en bona part autor d'allò que avui es percep com Grècia i Roma (encara que ell no sabés grec) hauria aprovat si no el vencés el pudor envers els seus admirats mestres, de Ciceró a Sant Agustí d'Hipona. Però qui va ser aquest revolucionari? Quan va començar tot?

És plausible imaginar Petrarca com un nen solitari que, a causa dels constants canvis de residència dels pares, es tanca a les seves múltiples habitacions amb la sola companyia de les lletres llatines. Això crea en el jove un amor gairebé carnal per l'oratória romana o per la vida d'Escipió. Petrarca llavors sap que està destinat a una empresa extemporània, però amb força garanties d'èxit: convertir-se en el gran poeta del segle d'August. I s'equivoca. Poca gent recorda avui la seva monumental epopeia *Africa*, en hexàmetres on l'*Eneida* ressona per tot arreu; més fortuna han tingut, si parlem de la seva obra llatina, obres traduïdes al català com el *Secretum* (Quaderns Crema, 2004, trad. de Xavier Riu) o tractats com ara *La meva ignorància i la de molts altres* (Adesiara, 2010, trad. de Laura Cabré) i l'*Elogi de la vida solitària* (Angle, 2011, trad. de Núria Gómez Llauger). I molts, en canvi, recordaran el seu diari amorós escrit en una llengua de segona, que és la seva pròpia: el toscà. Avui recordem sobretot els fragments de la piràmide que Petrarca va voler bastir per vèncer l'eternitat. Fragments de coses vulgars. Estem parlant dels *Rerum vulgarium fragmenta*, en llengua culta. I això és ni més ni menys que el famós *Canzoniere*, el *Cançoner*. En català, el lector disposa d'una traducció completa (i no pas fragmentària) de Miquel Desclot (Proa, 2016), guardonada amb el Premi Ciutat de Barcelona de traducció, així com de l'antologia d'Osvald Cardona a l'Editorial Alpha (reeditada el 2011).

Un absis i quatre capelles laterals són tot el que resta avui del convent de Santa Clara, a Avinyó. Fundat l'any 1239 i rehabilitat durant el segle xv, destruït per la Revolució i per múltiples saquejos i finalment refet el 1987, la petita església no hauria passat a la història si no hagués estat l'escenari de la primera trobada entre Petrarca i allò que més el devia frapar a la seva vida, fins a fer trontollar la seva fe: uns simples llores. «Laura, il·lustre per les seves virtuts i llargament celebrada als meus versos, va aparèixer per primera vegada davant els meus ulls al principi de la meva adolescència, en l'any del Senyor de 1327, el sisè dia del mes d'abril.» És al matí, un dilluns. La llum entra per aquest mateix absis, que encara hi és. I els llores no amaguen res més que una enigmàtica figura, el nom de la qual no tindria per què ser justament aquest. D'hipòtesis n'hi ha hagut moltes; de certes, una: gràcies a Laura, Petrarca va coronar-se com a poeta amb els llores de la fama, i de pas va consolar-se d'un amor no correspost com ja havia fet Apol·lo en trobar-se, després d'una cursa desenfrenada vora les aigües del Peneu, amb un manat de branques a les mans.

En efecte, el mite d'Apol·lo i Dafne tractat, entre d'altres poetes, per Ovidi, és un dels fils que podem resseguir en el complex teixit del *Cançoner*. També hi trobem poemes polítics, contra el papat d'Avinyó, per exemple, o llargues cançons que han fet anar de corcoll traductors i comentadors de l'obra de Petrarca, començant pel més insigne dels seus estudiosos: Leopardi. Però si alguna associació fa fortuna al llarg de tots aquests fragments (en la unitat i ordenació dels quals, sigui dit de passada, Petrarca va estar treballant durant tota la vida) és la vinculació del nom de l'estimada amb aquest arbre perennifoli de la família de les lauràcies, i això vol dir la unió indissociable entre l'amor per una jove angelical i la fama que el poeta espera aconseguir-ne, simbolitzada per la corona amb què sempre el veiem retratat. Entre la carn i la poesia, Petrarca escull la majestat del sonet i amb això comença una revolució poètica que encara no s'ha acabat; si és que, com diria Mandelstam (i, de pas, Feliu Formosa), aquests poemes mai han existit.

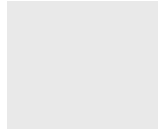
ETIQUETES: [EDITORIAL PROSA](#) [FRANCESCO PETRARCA](#) [MIQUEL DEICLOT](#) [OSIP MANDELSTAM](#) [POESIA ITALIANA](#)
[PREMI CIUTAT DE BARCELONA](#) [TRADUCCIÓ AL CATALÀ](#)

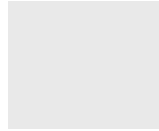
ADRIÀ TARGA | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Tarragona, 1987). És llicenciat en Filologia Clàssica i treballa a l'educació secundària. Ha publicat els llibres de poemes *L'exili de Constança* (Cossetània, 2008), *Boques en calma* (Edicions 62, 2010; Premi Gabriel Ferrater de Sant Cugat), *Icar* (Edicions Poncianes, 2015) i la plaquette *Liorna* (Els papers discolors, 2015). També ha traduït del gal·lec *Celebració* de Gonzalo Hermo (Godall, 2016) i té poemes publicats a *Amors sense casa* (Angle, 2018), antologia LGBTQ de la poesia catalana.

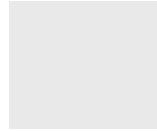
Articles relacionats

Carrers que seran sempre nostres

«El somni és una segona vida»: Les Quimeres de Gérard de Nerval

Marbres, catifes, elefants

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Política de privacitat
Copyleft

© LA LECTORA 2018